

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piaczsor 452 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint négyszer u. m. vasárnap, kedden, csőtörtőkön és szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 kr. krajczár osztrák ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, máj. 21-kén 1862.

(D) A világpolitikában érdekes kérdést merített fel a kurhesseni választó fejedelem.

Ezen kis ország, mely területileg alig nagyobb a székelyföldnél, három annyi népességgel mint a mi székely területünk, tagja a német szövetségnek, ott 8-ik helyielyen a három szavazattal bír a gyűlésen, s ez által helyzete kereskedelmi szerencsés, hogy belviszálya közt nincs egészen magára hagyatva, s a német hatalmasságok véleménye némi bírói befolyást gyakorol a nép és uralkodó közt felmerült kérdésben.

E kis fejedelem, a kormányával egyetértésben lehetne, kellő jóllétnek, örvendhetne. Kassel a főváros egyike nyugat Európa kitünőbb szépségű városainak, közelében a fejedelmi udvar tényleg a legszebbike az európai udvaroknak, dél-keletnek fekvő gyönyörű parkjával, melyben a természetet a mesterség s ízlés megkoronázta! A kis tartomány élvezze a német szövetség kereskedelmi összeköttetésének jótekonyságait; s a mi az anyagi jóllétet megkönnyíti, az az, hogy dacára a belviszálynak, ezen ország, mely szinte akkora népességgel, s e mellett tíz akkora kereskedelmi összeköttetéssel bír mint Erdély, összesen nem fizet fél annyi adót (összes jövedelme Kurhessennek 4,158,480 t.).

Sajnálatos sorsa azonban e kis tartománynak azon viszály, mely közte s az uralkodó közt mind nagyobbra terjed. Fridrik Vilmos fejedelem, ki most hatvan éves, már elejétől fogva nem volt igen népszerű uralkodó. Retrograd irányra a terjedő német szabadelvűségnek nem igen felelt meg; s a németek nem könnyen feledik, hogy a szabadelvű jogtudor Jordán a nép jogai mellett irodalmi nyilatkozataiért ez előtt már mintegy 15 évvel, mily nehéz rablánczokra veretett a kasseli börtönökben.

A demokrat eszméket azonban érlelte az idő, s az 1848-iki általános mozgalom befolyása alatt sikerült a hesseni népnek 1831-iki alkotmányát egy szabadelvűbb választási rendszer által kifejleszteni; de a saját törvényalkotási jognál fogva hozott s fejedelmileg megerősített alkotmányt a nép nem sokáig élvezhette; a kormány gyakran kényelmesebben érzi mozoghatni, ha a törvényeket saját belátása, céljai és körülményei szerint alkalmazhatja; ezen nézet következménye lehetett az, hogy a választó fejedelemség és alkotmánya fejedelmi hatalommal eltöröltetett s a helyett új és tetszés szerinti alkotmány octróyaltott két évvel ez előtt.

A nép e kegyelmezett alkotmányt azóta soha el nem fogadta. A mennyi országgyűlést a fejedelem összeállíthatott, az mindannyiszor vas következetességgel visszautasította az octróyát, és követelte az alkotmányának teljes visszaállítását.

Több e szerint meghiusult országgyűlés után a kérdés mind elkeseredettebbé kezdett válni, míg végre a két német nagy hatalom, Ausztria és Poroszország, kezdetek ez ügyhez szólani. A mint emlékeznünk, Ausztria nézete öszhangzó Kurhessen ügyében azon nézettel, mely Ausztria belkérdései körül az október 20-diki diplomában nyert kifejezést. Ausztria azt ajánlta, hogy ott az 1831-diki alkotmány állíttassék vissza, az 1848-iki választási törvény pedig országgyűlésileg revidealtassék. Poroszország szintén az 1831-iki alkotmány visszaállítását sürgette, s a frankfurti gyűlésben a két nagy hatalom ezen javaslattal fel is lépett.

A kurhesseni kormány erre azzal felelt, hogy oly intézkedést tett, melynek célja volt a leendő országgyűlésen az ellenékeknek lehetőségét is teljesen megsemmisíteni.

E célból a múlt april 26-kán egy rendeletet adott ki, melyben megparancsolja, hogy mind az, a ki a rendi képviselő választásában részt akar venni, kötelezze előre arra magát, hogy az octróyalt (1860 máj. 30-ki) választási törvény értelmében fog az alsó kamarába választani, vagy ha megválasztatik mint képviselő, azon octróyalt törvény előtt előre meghajol. A ki e nyilatkozatot meg nem teszi, a választók sorából kitoröltetik, a ki ellenkezőleg cselekednek, 30—80 tallérral büntetettik.

Erre legelőbb maga a királyi udvar mellett

fekvő Kassellvárosa adta be a szövetségi gyűléshez tiltakozását; kijelentvén, hogy a választási jog ily megszorítására még az octróyált törvényekben sem lehet alapot találni, és hogy Kassellváros polgárai az említett választó fejedelmi rendeletben érintett nyilatkozatot megtenni soha sem fogják, mely nincs egyébre számítva, mint az ország valódi meggyőződésének elnyomására.

Kassel példáját követték a fejedelemség többi választó kerületei s a nyilatkozat aláírását megtagadták.

Erre a porosz követ a frankfurti gyűlést sürgeté ezen tárgy ellátására, a többség azonban a tiltakozásokat a reclamationalis bizottmányhoz utasítván, erre a porosz Ausztriával kezdett érintkezni e kérdésben, s kinyilatkoztatta, hogy az őt is mint szövetséget háborító politikai következmények elhárítása végett a maga kezére is be fog avatkozni. A porosz erélyes föllépés következménye lön, hogy Ausztria is csatlakozott hozzá, s a május 10-iki szövetségi gyűléshez együttesen adák be azon javaslatot: kérje fel a szövetségi gyűlés a kurhesseni fejedelmet választási rendeletének felfüggesztésére. A szövetségi gyűlés 13-ikán ezen javaslat mellett nyilatkozott. Tudjuk, hogy a porosz ezen kérdésben Kasselle küldé Willisen tábornokot, kit előbb a fejedelem nem fogadott el; később azonban, hogy a porosz néhány ezredet megmozdított, csakugyan kihallgatást adott.

A fejedelmi kormány tagadhatlanul ügyes ellenvétést tett, midőn kifejezé, mikép nem érti, hogy a német hatalmak mit akarnak, midőn az 1831-iki alkotmány visszaállítását kívánják, de ellene mondanak az 1849-iki választási törvény alkalmazásának, holott a jogfolytonosság eszméje föltételezi az 1849. választási kamara összehívását.

Ez argumentum teljesen igaz; az 1849-iki választó törvény éppen úgy törvény, mint az 1831-ki alkotmány, s ha annak jogérvényessége elismertetik, el kell a későbbinek annyival inkább ismertetni, mert minden európai fogalom szerint a rendes törvényhozás utján hozott lex posterior derogat priori.

Tehát a választó fejedelem tisztán distingvál: vagy alkotmány, vagy octróy; de semmi a kettő között.

Láthatjuk tehát, hogy már elvi természeténél fogva ezen kérdés igen érdekes. A mint most a lapok írják, a porosz föllépés következtében a választó fejedelem engedni akar; s éppen a legutóbbi telegrammok szerint a porosz trónbeszéd kilátásba helyezi a kurhesseni és alkotmány visszaállítását.

E szerint általánosan tanulmányoztuk a kasseli kérdést, s így olvasóinknak e kérdés további fejlődés megbirálhatására a kulcsot kezébe adtuk.

A bécsi sajtóper.

(Folytatás.)

Friedm.: A febr. 26 ki állami alaptörvény a diploma további kivétel, s nem maga a birodalmi alkotmány. Az államminiszter ily magyarázatot adott a jul. 2-ki ülésben, a midőn „új és régi törvények foglalatairól” szól s febr. 26-kát az államképviselet intézményének nevezi. Ennélfogva a miniszter ur álláspontján állók. Így gondoltam nézetemet fejtegetni Ausztria egységes államkapcsolatáról. Lapom mindig egyezkedésre törekedett.

Eln.: Mióta foglalkozik ön a journalistikával?

Friedm.: 14—16 év óta Bécsben s Németországban; de mint újságíró folyvást német nemzetiségi irányt követtem. 1848-ban szerkesztettem a „Gradaust”, s mert e lapot két nappal tovább adtam ki a Windisgrätz hg. szabta határidőnél, 1852-ben hadi törvényileg elítéltem.

Eln.: erre Delpiny ural kezd a vallatást. Ön a „Rubikon” ciklik szerzője?

Delpiny: Én vagyok, s a cikket nem megrendelés, hanem saját jószántamból írtam.

Eln.: A vad azt mondja, hogy a birodalmi alkotmány ellen gyűlöletre s megvetésre izgat.

Delp.: A büntető törvény 65. §-a szerint. De abban nincs szó alkotmányról. Maga az államminiszter mondja, hogy csak különféle intézmények foglalják fog alkotmányt képezni. Összalkotmány még nem létezik. Dolgozatokkal fogom bebizonyítani, hogy az államegység ellen nem intéztem támadást. Egy magyar sem ismerhet el octróyalt alkotmányt, miglen az országgyűlés által el nincs ismerve. Ennyit általában.

Eln.: Ön jognélkül erőhatalomról beszél.

Delp.: Schmerling államminiszter nyomás által iparkodik febr. 26-át elismertetni; nézetem szerint csak egy köz-jog létezik, s a mi ezen kívül fekszik, erőhatalom.

Eln.: E cikkben a jog ellenében az erőhatalom van fölhozva.

Delpiny: Igenis.

Eln.: S az absolutismus van helyezve kilátásba?

Deip.: „Feléje hajtunk, ha az államminiszter februar 26-ánál megmarad.

Eln.: A cikk oct. 28-án iratott, s benne a provisorium megszüntetésére történik utalás.

Delp.: Mondtam, hogy az ideiglenes állapot absolutismussá nöheti magát; erőhatalmat állítottam szembe a magyar intézmények jogával.

Eln.: Ön azt mondja, Schmerling miniszter a jog, az erkölcsiség, az ész ellen cselekszik.

Delp.: Ha a magyar közjog ellen cselekedett, úgy az erkölcsiség ellen cselekedett, ha pedig ez ellen, úgy a gyakorlati ész ellen is. De szándokában az államegység megalapításának kellett lenni. Ez meggyőződés.

Eln.: Ön a burokratismust, s katonai uralmat, a Bachrendszert helyezi kilátásba.

Delp.: Ha a nyomás tovább tart, tovább tart az ellenzék s ennél fogva az ideiglen; ha pedig a febr. 26-ának nyomása tovább is tart, absolutismus felé hajtunk.

Eln.: Ön azt mondja: „Katonai hatalom elnémitja a jogot, de meg nem hamisítja (verfälscht).” Tehát az államhatóság meghamisítja?

Delp.: Bizonyára; én e kifejezést használhattam volna „alteralja”, minek német kifejezése „verfälscht.”

Eln.: Ez által megvetendő irányokat tesz fel az államhatóságról.

Delpiny: Az egész ciklik szellemét s nem az egyes kifejezést kell szemügyre venni. Nem az államkapocs, legfeljebb az államhatóság ellen irtam. Vagy alkotmányos államban nem szabad a kormány intézkedéseit megtámadni?

Eln.: Ön a belpolitikát bűnösnek, a pénzügyi bajt méltó büntetésének mondja?

Delp.: Hogy az előbbi kormány az volt, abban minden nemzet egyetért, s onnan származnak a pénzügyi bajok is. Ekkor az elnök kérdése folytán a vádolt fölhozta, hogy a részletes vizsgálat alatt indítványoztatott, hogy perét elejti, ez ellen azonban az államhatóság felszólalt. Delpiny az indítványozott határozat fölőlvását kéri. A törvények rövid tanácskozássra vissza vonul. Aztán a pörelejtési határozat felolvastatik, melyben Delpiny loyálisnak van festve, kinek rossz szándékot nem lehet talajdonítani.

Delpiny: Három héttel később azt hívké, hogy ilyféle szándékot föl lehet rólam tenni. Az ideiglen az alkotmányt kifejlődésében gátolja.

Eln.: Ön törvényszerű segéd?

Delp.: Beadtam lemondásomat; s az ember többé nem az, ha nem akar az maradni; most hirlapíró vagyok. Mint ilyen csak belső meggyőződésből írok. A bíró nem függ a kormánytól, mint a közigazgatási hivatalnok; eskümben nem fogadtam, hogy az alkotmány ellen írni nem fogok. Ha írási engedélyért folyamodtam volna, talán megengedik vala, hogy a „Donau Ztgba” írjak.

Végre a rendőrzegyzéket hozzák elő. A „Neneste Nachrichten” elközbásáról szóló jegyzékben Hein Márk és Herzl Mihály munkatársaknak mondatnak. A Friedmann felett hozott badbirói ítéletből kitétnék, hogy 8 hónapig kellett ülnie, mely büntetés idő hat hónapra szállítattott. A Delpiny-ről szóló rendőrzegyzéket az elnök nem találja.

Udvarhelyszék, május 12-én. 1862.

(Vége.) Mint biztos helyről értesültünk, a turópénz tárgyában is érkezett a főkirálybírói helyettes ur ő méltóságához egy rendelet, melyben tudtul adja a kir. főkományszek, hogy a miniszterium az országos cs. kir. pénzügyigazgatásnak meghagyta azt, miszerint az orvosok illetékébe és közhidak építésére fordított összegek levonása után, az 1850-dik évig önállóló kezelt turópénz törvényhatóságunknak adja ki.

Igy állanak tehát ma a két rendbeli tárgyban az actiák, s miután törvényhatóságunk alkotmányos uton jelenleg e két fontos kérdés fölött törvényesen nem tanácskozhatik és azok iránti követelését jogszertileg nem szabályozhatja, legcélszerűbbnek láttuk ezen kérdések körül nézeteinket az érdekeltekkel hirlap utján közölni; annyival is inkább pedig, mivel mind a két tárgy annyira fontos, hogy ezekben egy elhamarkodott, meggondolatlan lépés oly kiszámíthatatlan károkat okozhatna törvényhatóságunknak, melyek csak egy hosszabb és költségesebb szintgy, mint többszöri kedvetlen surlódások alapjánál szolgáló perlekedés után hoztathatnának helyre, míg ez igen gondosan kikerülthetnének, ha véleményünk illető helyen méltó tekintetbe fog vétetni.

Ohajtának ugyan is, hogy Udvarhely anyaszék és anyaváros között az 1852-dik esztendőben a cs. kir. katonaság részére szolgáltatott vágómarhák, természetények és egyéb szolgálmányok árába kivett pénzüsszeg felett támadott versengés kitisztázására, egy a város által a szék falván fölszedett hadiadó kinyomozására, nem különben a törvényhatóságunk úgy mint a nemes város által beszolgáltatott és még fizetetlen lehető élelmi cikkek és egyéb szolgálmányok rendbeszedésére és a kifizetés eszközésére, törvényhatóságunk és a nemes város részéről három-három tagból álló bizottság nevezetné ki, s ennek

élre egyenesen a kir. főkegybírói kebeléből egy részre-hajlatlan egyenes indulatú és hivatali állásánál fogva is tekintélytelő bíró, de nem e két testületől származott, biztos állítatnak; mert az nem lehet semmi szín alatt, hogy ezen bizottságnak elnöke a főkegybírói helyettes ur legyen; nem, mert ő méltósága már törvényhatóságunk vezetésével ideiglenesen meg lévén bízva, szétkül érdekeit kell mindenütt és mindenkor hogy védje, s mint ilyen ellen a nemes város is méltán tehetne kifogást. Volt ideiglenes főkegybíráink is ezen oldalát a dolognak igen helyesen belátta volt s ez volt oka fenebb említett három indítványának is.

Nem ezünk itten nekünk e tárgyat elhatározni s ez által előre s utóbban a két fél között lehető ingerültséget fokozni, s valamint eddig az e tárgy körüli nézetünk nyilvánítása alkalmával mindig kellő ovatossággal éltünk, úgy ennek után is inkább az engesztelő, a békülékeny hangot használnánk; annyit azonban mégis minden sértés nélkül gondolunk megjegyezhetni, hogy itten egyik fél nagyon is meg van károsítva! s ezért a fenebbi módon összehívandó bizottság mielőbbi kiküldését annyival sietőbbnek látjuk, mivel a késedelem meglehet a vesztes felle nézve naponként tetemesebb megterhelést okozhatna. Egyéb-iránt, mint több helyről értesültünk, a hadi-adót nem a város, hanem egyesek szedették föl a falvakon... ezekben csak a egyes bizottság munkálatainak bevezette után lenne törvényesen állítható, s ezért még több egyeseknek is érdekében áll az ügy mielőbbi kitisztázását siettetni.

És midőn ezen indítványunkat tesszük, meg vagyunk győződve, hogy ez által egyuttal törvényhatóságunk többségének is tolmácsoljuk a nézetét, valamint az által is, midőn ezen egyes bizottságba nem Udvahely any a széke-szék részéről Ferenczi József, Szabó Márton és Bedő István urakat ajánljuk, mint olyanokat, kik e tárgyan volt ideiglenes főkegybíráink fűlszólítása következtében már több ideig munkálodtak s így a tárggyal is közelebbről ismeretesek; s mint olyanokat, kiket képviselő bizottságnyi gyűléstünk is e téren örömmel üdvözölt, és a kik különben is feddhetetlen polgári életükért szétkül közbizodalmát nemcsak bírják, hanem arra valóssággal méltók is.

A „túrópénz“ tárgyan pedig, mint a többség véleményét kivethetjük, legcélszerűbb lenne, ha csupán e tárgyan a fels. kir. főkegybírók egy közgyűlést, vagy ha ez nem lehetne, egy teljes „székely birtokossági gyűlést“ engedélyezne, hogy ez saját választott elnöke alatt a pénz kivételére, s annak további kezelésére nézve kebeléből nevezhetne egy bizottságot ki; s ezt annyival jogosabban ajánljuk, mivel azon pénzek csak is a törvényhatóságbeli birtokosok eszténáiról gyűltek be és azokat a majorok nem is az évi haszonért fizették, hanem a juhsgazdák által e végre engedélyeztet két napért, mert minden juhsgazda e célból jübeit egy nappal előbb tartozott kiadni és azokat a rendes időn kívül egy nappal későbbre is hányhatta a seregéből ki; de ezen pénzt a szék maga mindig külön is kezelte, s annak hova fordítását is időszakonként szabad tetszése és belátása szerint határozhatta meg, miért is a kir. kormányzati rendeletben lévő azon kitétel: „hogy a lefoglalás után abból az orvosok illetékébe és közhidak építésére a kincstárból kiadott pénzek vonattassanak le“, nem kevésbé lepett meg bennünket. Vegyük elő csak a közgyűlési jegyzőkönyveinket, s meg fogjuk látni azokból tisztán azt, miszerint a közhidakra azon alap jövedelméből soha egy krajczár sem fordított; úgy szintén 1836-dik esztendőn erről a főorvos fizetésére sem, mert az azon szükségekre kellett pénzösszegek mindig a tartományi pénztárból utalványoztatnak és fizetettek ki; s ha mégis valaha fordítottak volna hidakra, azon bidak alatt nem a köz, hanem a keblü közlekedő hidak értendők, mint a melyek jegyzőkönyveinkben is székesen „küpi“ nevezet alatt állanak.

És ha ezen teljes széke birtokossági gyűlés is engedélyezhető nem lenne, legkivánatosabb azon intézkedés, mely szerint azon pénzek továbbra is a jelenlegi kezelés alatt maradjanak mind addig, míg törvényhatóságunk alkotmányos uton utóbban szervezkedhetik s azon pénz hiánytalan kivételére törvényes uton hozzá szólni megint alkalma leend.

Adja Isten, hogy e fontos kérdésekben törvényhatóságunk érdekében emelt őszinte szavunk a pusztában ne hangzók nék nyom nélkül el, hanem eszközölhessen mielőbb kívánt eredményt.

r. s.

Háromszék, május 13-án 1862.

Folyó hó 6-án megtartatván Kovásznán, a közönség által a helybeli ref. megye javára felajánlott ugynevezett „kendermag sokadalom“, nagyon feltűnt ez alkalommal, hogy most, a midőn egész Háromszék csaknem az éhhalál estéje küszöbén áll; most, midőn a fényes palota birtokosa, úgy mint az egyszerű kunyhóbeli szántóvető egyaránt azon aggasztó gondolatral vesződik az ezer nemű nyomorok közepette, hogy mivel legyen képes újra elmagolni az őstermék nélkül maradt földet; most, mondom e gabonánálanság korszakában nagyon is feltetszett, hogy mind a gabona, mind pedig a marha ára alább szállott. Kérdhetnék sokan, hogy mi ennek az oka? A felelet rá nagyon egyszerű, t. i. hogy nincs pénz.

A külföldről nemű csapások olom-sulyal nehezülven a szegény háromszéki ember nyárára, tíres perezeiben el-el megyen valami közbélyre, magának ott vigaszt és szórakozást keresend ő; ott azt hallja közhírre tétetni, hogy S.-Sz.-Györgyön megkezdendi működését f. é. apr. hó utolsó napjával a törvényszék (Imreh Ferencz — volt esz. kir. járási politikai segéd-biztos ur elnöke alatt).

Ez többeket arra ösztönöz, hogy hagyának fel a függőben levő perrel; mert ha a biztos ur S.-Sz.-Györgyről kitalál jöni az 5^{ik}, mért. távolásra fekvő Hilib vagy más távol levő községbe a helyszinére tárgyalni: a commissio költség tul fogja baladni magát a portárgyát*). Itt egy bar-

madik azon hasulgat barátjával, hogy mi fog már történni a kézdi- és orbai-széki törvényszéki archivumokkal; szívszakadva mondogatják: mikép nagy veszteség lenne, hogy ha a saját kebelükben és biztos helyt levő levéltárt, hová gazdagnak mint koldusnak drága és féltő kincsei vannak letéve, megmozdítanák helyéből és mindögyre újabb meg újabb kezre adnák át, mi magának az államnak sem kevés költségbe kerülendene.

Lássunk már, — hogy ha a t. cz. szerkesztő urnak terhére nem leend — hogy az árvai ügyek, melyekre mindig a legnagyobb figyelem volna fordítandó, minő stadiumban állanak minálunk. Nagyon jól tudjuk, hogy az abszolút rendszerben az árvák érdeke nagyon gyengén volt képviselve, főleg orbai székekben, mert sepi székekben mindig voltak egyének felvéve, kik a gyámok eljárását némileg ellenőrizték, és a kikre az árvabírói kötelek közül is voltak egyes pontok átruházva; Kézdi székek egy részében pedig a bereczki árvai bizottság akkor is működött. A volt es. k. járási bíróságok a készen összeirt és beadott hagyatékot tárgyalván, azt az örökösök között elvileg felosztották, ki-mérvén rájuk egyszersmind a birtokszállítási illetéket is, de hogy azután mikép kezeltették az ily tömegek: azzal nem sokat bajlódtak, meglehet azért, mert nem volt elég idő rá a sok egyéb teendő miatt; elpusztíthatott az ily tömegek közül a bátramaradt özvegy vagy erősebb árva barnenyit. Ezen állításom bebizonyítására adatokkal is tudok szolgálni bár kinek és bár mikor. Hogy ha a választott árvabírák, kik a hivatalból leköszönés után gróf Kálnoki Dénes volt főkegybíró ő méltósága által kiadott rendelet következtében és a nemzet érdekében ma is folytatják hivatalukat, ha bár sok akadályok gördíték működésük elébe, az alkotmányos rövid idősékek alatt az 1853 óta halomra gyűlt zavaros árvai ügyeket nem tudták volna is teljesleg elintézni és bevégezni: azon nem csodálkozhatni, de annyit még is hiszek, hogy működésük eredményével be fogják bizonyítani tudni, hogy kötelességük köllőleg megfelelték, és hogy nem éltek vissza a nemzet azon bizalmával, melyet az őket a megválasztásukor megtisztelte. Nagyon óhajlandó volna, hogy ezen árvabírák, kik mint említve volt a legzengeből érdekelt nem szüntek meg működni, mentől előbb fölmentetnek és felváltatnának, és pedig olyanokkal, a kik nem fognak egy évet eltölteni csak azzal, hogy a járásukban levő árvai ügyeket megismerjék, és a kik mindennek felett szilárd és feddhetetlen jellemmel bírnak, mert csak így várhatni, hogy a nemzet a legdrágább kincsét az árvák ügyét örömmel kezükre adja. Siető volna ezen megváltoztatás azon okból is, minthogy a k.-vásárhelyi es. kir. adóhivatal, — hová az orbai széki összesített árvai pénztár* és minden árvai kötelevelek s végrendeletek átvitelték, — vonakodik a nevezett pénztárból az alkotmányos árvai székek által utalványozott pénzeket és köteleveket a felszabadult árváknak kiadni; irásban adván okul, miszerint egyeseknek nem adhatnák ki semmit, hanem mindent tömegesen fognak átküldeni az illető árvai székeknek a legközelebbi idő alatt. Mintegy 4 hónap reptől el ezen szép ígéretek után, de az átadásról még nem hallottunk semmit; és e miatt a 6—7 hónap óta felszabadult árvák keservesen sohajtoznak pénzüik és köteleveik után, nem tudván a kezükre vett birtokot pénz hiánya miatt ezzel-szerűleg kezelni. Bár gondoskodott volna minden szék eleve, hogy ha ezt az állam nem tevé is, az árvai tömegek jövedelméből vagy bár mi más forrásból saját bizalmas embereiből árvai bizottságot állítana fel! Akkor nem hallottunk volna a kenyér nélkül maradt árvák jajait, és nem usznának mind nagyobb-nagyobb veszélyben a künn levő árvai pénzek.

A „határkerülő“ felosztása után a gonosz tények gyakoribbakká kezdettek lenni. A nem sokkal ezelőtt küllött pávai nagy tűzvész után ugyancsak Pávan folyó hó 7-én délelőtti 9 órakor V. urnak egy csúre és egy istállója néhány perc alatt hamuvá lön; ezer szerencse, hogy az akkor dühöngött nagy szél a lángokat nem sodorta a falu felé! Gelenczén J. urnak két épülete lett hasonlólag fényes nappal a lángok martaléka. A mult heten K.-Vásárhelyt is gyuladás történt. Hir szerint mindezek szándékos gyújtások voltak. Pávan a községbíró nyilvánosan megtámadták és meglopogatták. Gelenczén egy védtelen állapotban levő egyedül embert folyó hó 12-én késő éjszaka, még eddig nem is gyaníthatni, hogy ki, annyira összetört, hogy az ember egy darab időre dologtehetetlenné vált. Hát még hány ily eset fordult elő egész Háromszéken, melyek híre hozzánk még nem hatott el?*) Még említést érdemel azon körülmény is, miszerint a mult hónapban elhalálozván egy ur-bölgy, egy más ur ember a hagyatékhoz igényt formálánd fegyverbatalommal akarta magát a birtokba beiktatni és a haszonbérlet kikergetni; mint halljuk csak is a helybeli előjáróság ügyességének köszönhetően, hogy a szerencsétlenség kikérülődött. Mégis szinte a haszonbérlet ur vallá baját jogos ellenállásának, mert a hatalmas ur — azt állítván, hogy a hagyatékos jószágba, a szalmás kunyhóba, hol egy nyomorult szellér asszony lakott, csak is, mint „Hotel“be úgy hajtatott be — felpanaszolta a haszonbérlet; kit azonban főkegybírói helyettes ő maga miután meggyőződött ennek ártatlansága felől, minden bántódás nélkül hazabocsátott.

A dr. Szabó által vegytanilag elemezett és a legnagyobb győgyerővel bíró fürdőnek elismert „Pokolsára“ mel-lől a kovásznai előjáróság elszállította a barom-vásárt az „alsó porondra“, nem félhetne tehát a vajnafalui fürdők, hogy a lejárá utjuk piszkos és alkalmatlan leend. Meglátjuk, hogy minő erélyes eljárást tanusítand az előjáróság a szé-pítés körül, mire fel is van már szólítva.

G.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Az állami lótenyésztési díjak e folyó évben Erdélyben törtéendő kiosztása iránt a „Hiv. ért.“ következő hirdetményt küll:

Ó es. k. apost. Felsége 1860. febr. 9-én kelt legf. ha-

tározata értelmében az állami lótenyésztési díjak kiosztása e folyó évben következő módon fog történni:

1. Állami lótenyésztési díjak ítélteknek:

- 4—7 éves anyakanczáknak sikertült szópós csikóval, a melyek jól vannak tartva, egészségesegek és jó tenyészkan-czak minden tulajdonságaival bírnak;
- három éves kanczáknak, a melyek kitűnő tenyésző képességet ígérnek és befogva még nem voltak, vagy ha voltak is, de e mián észrevehetőleg még megromolva nincsenek.

2. A tenyésztési díjakért pályázó kanczák tulajdonosai helységelőjárósági bizonyítvánnyal kell hogy bebizonyítsák a szópós csikóval bemutatott anyakanczáról, hogy a csikó születése előtt már birtokukban volt, a három éves kanczáról pedig, hogy annak anyja a bemutatott kancza születése előtt övék volt, és a bemutatott ló náluk nevedett.

3. Tenyésztési díjat nyert anyakancza 7 éves kora elő-reiséig meg egyszer pályázhatik újabb tenyésztési díjért, ha a díj nyérése után következő valamely esztendőben ismét bemutatattik sikertült csikóval. Oly anyakancza, a mely már két díjat nyert, többé nem pályázhatik.

4. A tenyésztési díjak kiosztása történni ez évben:

Besztereczen augusztus 10-én,
N.-Enyeden június 19-én,
Medgyesen július 14-én,
S.-Sz.- Györgyön június 30-án.

A nevezett négy pályázó helyek mindegyikén 14 díj, összesen 85 darab es. k. aranyban osztatik ki még pedig:

Csikós anyakanczáknak:

1 díj 15 darab arannyal,
6 díj 5 darab arannyal.

Három éves kanczáknak:

1 díj 10 darab arannyal,
6 díj 5 darab arannyal.

5. A bemutatott kanczák díjéremességének megité-lése, valamint a díj odaítélése, is mindegyik pályázó helyen egy e végre külön kinevezett polgáriakból és katonákból álló vegyes bizottság által történni.

6. Az odaítélt díjak a díjazott állatok tulajdonosainak az egész bizottság jelenlétében, valamennyi pályázó előtt adandó nyugtára rögtön készpénzben kiadatik a bizottság polgári tagja által, épen ugy felolvastatnak azon tenyésztők nevei is, a kik díjra érdemes kanczákat hoztak a pályahelyre, de a díjak elégtelen volta miatt jutalmat nem nyer-hettek.

A díjkiosztás eredményei és a pályázott állatok száma utólagosan szokott módon fog közhírré tétetni.

7. Hogy a díjkiosztással megbízott bizottság idején tudára juthasson az illető pályahelyre megjelenő valamennyi pályázónak, minden pályázó kancza tulajdonosa köteles magát legalább a 4 pontban kijelölt díjkiosztási napon legkésőbbre délelőtt 11 óráig a pályahely megyéje vagy széke főispánjánál vagy főkegybírájánál, vagy azok helyettesé-nél jelenteni, a kitől a további utasítást fogja kapni. Kolozsvárt, april 10-én 1862. A kir. főkegybírók elnöke:

gr. Crenneville s. k.

— A nemzeti színház társasága a nyári saisonra elindult vándor útjára. Legközelebből Tordán tart vagy öt elő-adást, mire figyelmeztetjük azon vidék birtokosait. Tordáról M.-Vásárhelyre mennek, hová az operaszemélyzet is kö-vetni fogja a társaságot.

— A „Korunk“ közlebbi száma újdonságai közt Gyaluból czáfolat tétetik egyik hírből vett közleményünkre, miszerint az ölfák felgyújtása nem Gyaluban, hanem a topán-falvi kincstári erdőben történt, s nem 5,000 öl fa, hanem 1,400 öl körül égettett el. Ennek folytán kiigazítjuk mi is a vett hírt, s csak annyit jegyzünk meg még, hogy mindegy az akár 5 ezer, akár egy vagy tíz ölfá gyújtatik meg; a tény az, hogy gyújtogatnak mindenfelé; s a kinek egy öl fája van, s az meggyújtatik, reá nézve épp akkora kár az, mint a kinek ezer van. Ha csakugyan czáfoló kíván adatokat, hogy ugyanazon körletben, hol Gyalu van szintén történt elég erdő- és fagyújtogatás, figyelmeztetjük a sárdi erdőőreket, s ajánljuk kegyébe azon gyújtogatókat, kik ünnep másnapján szucsági birtokos B. nyolcz öl fáját felgyújtották a nélkül, hogy a följelentésre még valami eredményt látna a károsult.

— Fogarasvidékről a sorozás elől elszökött és hivatalosan idézetek száma egyik előbbi közléstünkben hibáson volt kitéve, a mennyiben az sokkal többre, összesen 1,128 lélekre megy, a mi meglehetősen megfogyása egy kis vidék ifjuságának.

— A mint hire száll, Keménytelkén hamis bankó készítő czimboraságot fedeztek fel és fogtak el. A bűn e neme ugyancsak szomorító terjedést vesz mindenfelé.

— A hivatalos prágai lap írja: „Több lap hozta azon hírt, hogy a magyar országgyűlés nemsokára össze fogna hivatali. Ugy hiszszük egészen hitelen kütfölből ezen hírt el-sietetnek mondhatjuk. Az első országgyűlés mit a Lajthán tul (reánk innen) összehívának, feltétlenül: az erdélyi ország-gyűlés, s ennek összehívása azonnal be fog következni, mi-helyt az igazgatás a kívánt intézkedések megtétele után bi-zyonos lesz a gubernium erőteljes közreműködéséről.

— A „P. Napló“ bécsi levelezője írja, miszerint ott magyar körökben nem az államminisztert tekintik az egyez-kező főakadályának, hanem másokat, kik a Bach-rendszer centralisál irányából nem tudnak kibontakozni, ha azt mindjárt alkotmányos uton is kell átvinni; azonban — jegyzi meg a levelező — lehetne nekünk látni, hogy ezen ellentállás egymaga képezne komoly akadályt, csak valódi sikert ígér legyen azon terv, melynek kivitele szóban forog.

— A szász nemzeti gyűlés folyó hó 17-én tartott ülésében a jegyzőkönyv felolvasása után az elnök két tárgyat tűzött ki napirendre: egyik a f. kir. főkegybírók-nek folyó hó 9-ől 8370. sz. a kelt decretuma, melyet mult számunkban külltünk, s melyben a szász n. gyűlés repre-sentatioja tárgyan a jegyzőkönyvek, különvélemények s más idetartozó okmányok felterjesztése rendeltetik; a másik azon bizottság munkálata, mely a „Sachsenland“ (Szászors-zág? szász terület? nem! királyföld!!!) közigazgatása-s törvénykezésére vonatkozik. A tárgyalás az elönn kezdődött. Előadó volt Rannicher Jakob, szebeni követ, a ki — a

*) Ugy tudjuk, volt szó illetékes helyen arról, hogy az osztrák törvény szerint a falu községe által elítélhetett 12 fr. szolgabírói commissio után felvétehetessék, a mi igen célszerű is volna. Szerk.

*) Elég sajnos, hogy az eddig jó rendtartás hírében álló széke-lység közt is ily dolgok történnék. Szerk.

„Herm. Ztg.” értesítése szerint — férfias beszéddel indítványozta, hogy irjanak vissza a kir. főkörmányszéknek, hogy noha a szász nemzeti gyűlés autonóm állásánál fogva semmi törvény által nem köteleztetik jegyzőkönyveit felterjeszteni, mindazonáltal az uralkodó hivatali közege iránti tiszteletből, a tárgyalás gyorsítása tekintetéből, s mivel a nap fényétől nem irtózik, elhatározta, minden a felterjesztésre vonatkozó jegyzőkönyveket sat. felküldeni; a szász nemzeti gyűlés reméli, hogy a kir. főkörmányszék előmozdítandja felterjesztésének ügyét a siető tárgyalás által, s a szász nemzeti gyűlés azon kifejezés mellett marad, hogy a felirat egyhangulag elfogadtatott. Erre az elnök reassumálta az előző indítványát, s kimondja, hogy a törvényesség és municipalis autonomia szempontjából a szász nemzeti gyűlés nem tartozik a kir. főkörmányszék kívánatát teljesíteni; de az a fenebbi érdek miatt mégis teljesítendő. Schwarz, segesvári követ azon reményét nyilvánítja, hogy e nézet ellen senki se lesz. Azonban Wittstock, besztecei követ, a jegyzőkönyveknek a főkörmányszékhez leendő felterjesztése ellen nyilatkozik, s kívánja, hogy a tárgyalás halasztassék el; azonban kisebbségben maradván, végre Nagy Ignác de Branyicska, szászvárosi követnek német nyelven tett indítványára nyílt szavazásra került, s mindnyájan a felterjesztés mellett szavaznak, kivéve Wittstock és Balomiri urakat, kik közül utóbbi különvéleményt is jelentett.

— A „Donau Ztg.” — a „Pesti Napló” szemleiről — a szász nemzeti gyűlés felterjesztése tárgyában egy letorkolási, elhallgattatási argumentumokkal teljes cikkeket irt, s végül azt mondja: „A februári patens nem nyílt kérdés; az erdélyi országgyűlésnek aboz semmi szövege.” Tehát csítt! De ha az erdélyi országgyűlésnek nincs szövege a febr. 26 ki patenshez, hogy lehet ahöz szövege a szász gyűlésnek?

— A „Herm. Ztg.” írja: „A tisza vaspályatársulat egy hivatalnokának közlése szerint a főmérnökség egy osztálya fog jövő hóban N. Szebenbe érkezni, hogy a veres-toronyi szorosban átvezetendő erdélyi vaspálya részletes tervrajzát megkészítse; egy másik osztálya pedig ugyanakkor Aradon kezd meg működését.”

— A „Vasárnapi Ujság” közlelbi számában Kriza Jánosnak, az egység hívek köztiszteletben álló püspökének arcképét, s életrajzát közli.

— Duna-Földváról tudósítják a „M—S-t”, hogy a „Népbarát” értesítésében nem igaz, hogy a duna-földvári lakosság a közlelbi égiszer az oltás felett alkudozásba bocsátkozott volna, sőt ellenben a legnagyobb erélyt s akaratot tanúsította, hogy a fúteztát a végveszélytől megmentse.

— A „Tagsbote aus Böhmen” bécsi levelezője írja, hogy nem igaz azon állítás, mintha az egyes reichsráthi választások Magyarországot illetőleg már el volna határozva; ez ügyben még nem hozott semmi döntő határozat. Elvben arra nézve történt megegyezés, hogy a magyar országgyűlés a többiekkel egyszerre hívassék be.

— A „Pesti Hírnök” írja 114 ik száma [főcikkében: Azon minden politikai szemérmes és jogérzetet lábbal tapodó vakmerőség, melylyel a bécsi centralista lapok a legitimitás érzelmét Magyar- és Erdélyországban töldezik és gunyolják, messze túl megy nemcsak a törvény, de túl még az ildom, az okosság, sőt a tisztelet határain is. Így a többi közt az „Ostdeutsche Post” tegnapi számában az erdélyi gubernium, a szászok reprezentációja felett hozott határozata miatt oly durva és aljas modorban támadtatik meg, mintha már nem is a mivel publicista értekeznek többé, hanem a convent-kori carnagion rivalogna ki némely magyarellenes bécsi lapokból. „Egy szellőfuvallat Bécsből semmibe se taszítja vissza azokat az urakat, t. i. az erdélyi gubernium tagjait, melyből őket a boldogtalan Kemény Mikó-féle acra az ország és korona szerencsétlenségére hatalomra emelte.” Ily hangon beszél az „Ostdeutsche Post” egy kormányzókról, mely a lelkes Mikó és tapintatos Kemény grófok lelépte után Öfelségének legmagasb bizalmából alakult. „A bécsi sajtó öszhangzó (?) kárhözvitás, ugymond továbbá az „Ostdeutsche Post”, megdöbbentéleg, semmisítőleg hatott a május 5-diki merész határozatra. Miért is nem használta ki a roppant erkölcsi hatalom (!) a reactionarius pygmaeusok ellen, midőn az eredmény oly könnyű és biztos?”

Mi úgy tudjuk, hogy a szász föld Erdélyben nem ország, hanem egy országnak csak egy kerülete, mely nincs feljogosítva, Erdély közjogi alapörvényeinek változtatására az országgyűlésen kívül még csak petíció alakjában is önálló határozatot hozni. Azért tehát, mivel az erdélyi gubernium a szászok alkotmány-ellenes eljárását szemügyre veszi, s a törvényt a korona nevében kötelessége szerint védi: az „O. P.” felbatalmazva érzi magát a király tanácsosait a legdurvábban megtagadni, s azokat reactionarius pygmaeusoknak nevezni, kiket egy bécsi szellőfuvallat semmiségtükbe taszítat vissza? Az alkotmányosság és békés kiegyenlítés érdekében reméljük, hogy ezen szellő nyílásából sem Kuranda, sem centralista bajtársai redactiójában nincs csap alkalmazva; valamint feltesszük azt is, hogy a legfőbb körökben Bécsben nagyobb súlyt fektetnek az erdélyi kormányzó többségének törvényi tisztelt, szilárd és önálló alkotmányos jellemre, mint azon bécsi parlamentarista doctrinákra biztatásra, kik a kormányt nemzetiségi ellen-szenyűk s rügeszmék vak eszközül törekednek felhasználni, s kik az igazságok folytán bekövetkező rossz fordulat esetére — legfeljebb a hátukra vett butyorról odább állva — államot és népeket sárban bagynak.

— Az „Aiföld” bukaresti levelezője írja május 8-ról: „A legközelebbi helybeli hivatalos lap „Monitorul” igen érdekes közlést hoz a fejedelemségbeni vasutépítésre nézve. Bibesco, Baszszarab, Brankován ugyanis engedélyt nyert a kormánytól egy vasutépítésre, a Vulkan szorostól a Zsil völgyén Krajova, Pitest, Tirgovist közelében Bukarestig, innen Buzoen, Brailán át Galaczig. Az említett vállalkozó kötelezi magát e vonalat a bánáival Hátszeg felé összekötni s Bukaresttől Gyurgyevig egy szárnyvonalat építeni. A feltételek azok, melyek Mavrogeni és társainak adattak kevés módosítással. Hasonló engedély adatott Brandaish, Vakershain és Polichoniade uraknak Csernadáról Bukarest és Brailáig. E vállalat versenytársa lesz az arad-seben-veres-toronyi vonalnak, s létesülését meg-

nehezíti, míg a N.-Várak-Kolozsvár-Brassón át viendőket jelentékenyen elősegíti.

— A Szt. István rendje mint tudva van, 1848 óta nem kezeltek magyarok által. A kancelláriának akkoriban történt felosztása óta az érintett rendnek kincs- és levéltára átvittetett a burgha. Az alapszabályok értelmében azonban e magas rendnek kancelláriája a magyar kancellárt illeti s gróf Forgách méltóságának ezen igényét legújában érvényre is hozta: a Szt. István rendnek kincs- és levéltára a napokban visszahozatott a magyar kancelláriába és e rendnek belfüggéi, melyek eddig deák és német nyelven vitettek, ezentul magyarul fognak vitetni.

— Kecskeméty Aurelnek „Vázlatok egy év történetéből” (1860. oct. 20 dikától 1861-ki octoberig) című, 15 nagy nyolczadréti ivnyi műve megjelent, és 2 ft o. é. Ráth Mórál, s általa minden könyvkereskedésben kapható. Tartalma történeti szemle e mozgalmas év eseményei felett, mely bírálattal alá vonja az octoberi diplomán kezdve a megyei s országgyűlési mozzanatok s tények egész sorát, az országgyűlés és megyék felosztásáig.

— Alóliott mely tisztelettel veszt buncsat az itteni t. cz. művészetpártoló közönségtől, s közönségtől nyilvánítja azon lelkes pártolásáért, melylyel a hazai színészetet mindenkor felkarolja, s melylyel különösen társulata iránt viseltetett, s jelenti egyszersmind, miszerint mind a dráma, mind az operára néve mindent elkövetend, hogy jövőre nézve is a t. közönség folytonos meglegedését bírassa. A t. közönségnek alázatos szolgálja. Kolozsvárt, május 20. 1862.

Follinus János, színigazgató.

Nyiltposta.

Aladási Antal urhoz Budára. A felhívási iv nem a jelenlegi szerkesztés alatt küldtetvén meg, azt visszaküldeni képtelenek vagyunk, s felesleges is, miután a felszólításnak mi eredménye sem lett; az itteni színház megalapításával levén ezen terület elfoglalva.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, máj. 13. A „Times” mai cikke, mely Dunlop követési titkár adatgyűjtése folytán Magyarországnak földmívelési, de kivált bormermelési jelentékenységeit foglalkozik, érinti politikai viszonyainkat is s többek között így szól: „Magyarország évek óta csak az „elnyomott nemzetiség” szerepében jelenik meg az európai szemlélő előtt, és e szerepet oly kitarással és ügyességgel játszotta, hogy általános tetszést vívott ki. Ausztria ellen szakadatlanul folytatott küzdelmeinek eredménye, hogy „politikai fogalommal” lett egy csupán földrajzi fogalom helyett. A „magyar kérdést” ma itt nálunk valószínűleg szintoly jól ismerik, mint bármely más kérdést, mely minket közvetlenül nem érdekel, s határtalanul jobban, mint a schleswig-holsteint, a mely pedig ugyanazon időben előbb vette figyelmünket igénybe. Tisztelet és rokonszenv tekintetében Magyarország épp oly magas állást foglal Európá szeme előtt, mintha függetlenségét már kivívta volna.”

Franciaország. Páris, máj. 13. A „Vaterland”-nak írják: A „Moniteur” és hivatalos csatlósainak daczára, áll a veres herceg nápolyi kirándulásának jelentősége. A császár szándéka, hogy a piemontiaknak Rómába bocsássa, szállad; csak hogy a mily nagyon ohajja, hogy Victor Emanuel Rómába bevonulni lássa, épp oly kevéssé szeretné, hogy a pápa onnan eltávozzék. Azt akarná, hogy mindkettő Rómában legyen. Ha a pápa erre nem áll rá, a mire valóban nem nagy a kinezés, akkor természetesen a szent atyát áldozzák fel a „nemes” király kedvéért. Azonban ha szinte nem is juthatna be Victor Emanuel Rómába, azért mégis tiszteletdíjt fognak követelni tőle. Minőt? azt még nem tudják bizonyosan; de annyi igen is tudva van, hogy Napoleon titkos tervei kivételének eddig semmi egyéb nem állott utjában, mint attól félelem, hogy Angliában akadályra talál, hogy azt mind jobban fogja Ausztriához közeledésre kényszeríteni s egyszersmind elősegíteni azon törekvéseket, melyeket Blomfield lord fejt ki, hogy a magyarokat királyukkal kibékeltesse. Hogy tehát ezen akadályt elhárítsa, Napoleon császár egy titkos ügynök által tudatta Palmerstonnal, hogy komoly szándéka Rómát kiüríteni, mihelyt a körülmények engedendik, hozzátevé azonban, hogy e körülmények rövid időn bekövetkeznek. Azért beszélhetett Palmerston oly nagy biztossággal az olasz felszegt valószínűs és közeljövő egyesüléséről. Ugyanakkor Lavaletet is Londonba küldötte a császár, hogy együttes beavatkozást eszközöljön Amerikába. Palmerston kedvezően fogadta e nyilatkozatokat, de egyszersmind határozott ígéretet kívánt a császártól Róma kiürítésére vonatkozólag. Granville lord, a titkos tanács elnöke e célból jött Párisba azon ürügy alatt, mintha utja csupán a kiállításra vonatkoznék. A császár értekezett Granville loddal, s ennek következtében az április 28-ki minisztertanácsban kimondották elvileg Róma kiürítését. E határozat közöltetett a brit küldöttel, mire Anglia szintén késznek nyilatkozott Franciaországgal kezefogva járni el az amerikai ügyben. A tiszteletdíj, melyet Olaszországnak e határozatért fizetni kellend, egyetlen egy ember titka; maga Anglia sem tudja, s ha Napoleon herceg sejt is róla valamit, bizonyára ő sem tud mindent.

A „Siecle” szerint a „Moniteur” nek Napoleon hercegre vonatkozó jegyzéke legkevésbé sem csökkent a reményeket, hogy mielőbb elhárítottak azon nehézségek, melyek az olasz királyság végleges megalkotását gátolják. Franciaország hivatalos képviselői közülhetik a római udvarral a Taillieriák kabinetjének végelhatározásait a nélkül, hogy egy új közbenjáró jelenléte okvetetlen szükséges lenne; hanem azt akkar legyen reménylenünk, hogy a félhivatalos közlemények erősbitendik a hivatalosokat.

Ugyanazon keltt más párisi tudósításokban azt olvasunk, hogy Rómáról legkevésbé sem hallani. Épen semite tudhatni; már ismét nem lehet eligazodni a császár magaviselésén, új halogatással kezdik vádolni, a papi-partiak ár-

mánykodásait is kárhözvitják, anélkül, hogy valami bizonyos vádat lehetne szemükre vetni.

Páris, máj. 14. A „P. Ll.”-nak írják: A kormány nemhogy akadályozná sőt kedvezésekben részesíti a püspökök utazását a római zsinatra. Ugyan is a cultus miniszter egy balzamos levélben kijelenté a prelatus uraknak, hogy szívesen fognak látni a francia főpáspászt minél számosabban képviselve a római gyűlekezethez; azt mindenesetre remélve, hogy a püspök urak mérsékelt és békülékenység szellemében fognak befolyásukat érvényesíteni. Ezt azonban alig remélhetni az utóbbi tapasztalatok után. S ugyálszik, nem is nagyon van nyökkre akormány előzékenysége. Legálabb azon bibornokok, kiknek Civita-Vecchiában szállítására egy fregatt ajánlatott, nem fogadják el ezen szívesességet, azon megjegyzéssel, hogy nem állami, hanem tisztán vallási ügyben utaznak.

Olaszország. Nápoly, máj. 10. Tegnap érkezett vissza a király salernoi diadaljárataiból. A salernoi lakosság öröme leirhatlan volt; s ez nemcsak Salerno város és a környékbeli falvak lakosságáról, hanem az egész tartományról szól; sőt még a szomszéd tartományok falvaiból is tödült a nép Salernoba a királyt meglátni, s üdvözölni. 30,000 nemzetőr volt kiállva fegyver alatt, kik Salernóban összpontosultak, s Vietritől Salernóig az egész uton sorfalat képeztek.

A különböző tisztelgő küldöttségek közt a salernoi polgárság élén a polgármester következő szavakat intézett a királyhoz: „Tartományunk kész minden vagyon- és vérbeli áldozatra, hogy felségedet a nemzeti egység diadalára segítse. A király láthatólag elérkeznyülve megfogta mindkét kezét a beszélőnek s így szólott: „Számolok azon nemes lelki segélyre, melyet ön ajánl nekem, s talán rövid időn szükségem lesz rá.” Örömkönyekkel szemében kiált fel a polgármester: „Sir! El fogunk-e menni Rómába?” Mre a király ünnepélyes hangyomattal így felelt: „El fogunk menni Rómába, és pedig nem sokára. Ha ön ezt élénken ohajja, engem meg eskü kötelez rá.” E szavakat megmehetetlen tetszésnyilvánítás követte, úgy tetszett, mintha az épület falai az örömszaj miatt össze akarnának omlani.

A pármái papság felirattal intézett a pápához, melyben kéri ő szentségét, mondjon le a világi hatalomról. A felirat így hangzik: „Alólirottak meg levén győződve, miszerint szívvel lehet csupán binni az igazságban, s szájjal vallani be, mi az üdvösség érdekében kívánatos, szellemben s akaratban megegyezve, egyhangulag kinyilatkoztatják: hogy ön szent Péter jogszertti s törvényes utódja, Krisztus helytartója a földön, a szent-lelek főközege; hogy önnek, mint a pásztorok pásztorának s mesterek mesterének, tartozunk mindannyian engedelmessé s tisztelettel; hogy az ön tekintélye, a szent Péter tekintélye, hogy az ön áldozása a szent Péter áldozata, — hogy az ön széké a szent Péter széké, hogy következéskéül szükséges, miszerint a hívők megegyezzenek önnel s a római egyházzal, mint az alap anyaszentegyházzal, isteni felsőbbsége folytán, s hogy a hívőknek ezen megegyezése alapján önnek rendeljék egyházi alattvalókként magukat szentséged egyházi hatalma alá. Aláírók még nem érik be ezzel: ünnepélyesen hozzátesszük, ugyanazon egyetértéssel, hogy közmegegyezéssel, hogy isteni osztályzat folytán a püspökök felebbvalók a lelkeseknek, s hogy az egyházi rangfokozat első osztályához tartoznak; hogy a megköltés, oldás, igazgatás, tanítás joga, mely az apostoloknak adatott meg először, rájuk szállt át mint törvényes örökösökre, — hogy e hatalom s egyházi jog nekik van fentartva, valamint az egység megszilárdításának műve a nyájak közt, s azoknak üdvösség elő vezérleése. Szilárdan e vallomásukban, melytől az isteni malaszt segélyével eltántorodni nem fognak, sőt letettejesen intéznek önöz szentatyá, egy kérelmet, melyet rájuk nemcsak egyházi méltóságuk érzete de mint igazi s valódi olasz honfiai kötelesség ró. Ime, — szent atya, Olaszország egyik végétől a másikig, hazánk az egyetértés kiáltásától, — a katolikus vallás s aijt szavától hangzik vissza: éljen a pápa! de ime egy más szótát, a hazafiuság a nemzeti függetlenség szent szözeata hallik ugyanott: éljen Róma az új királyság fő városa! Ha e két ohajtás, összeforradás helyett, egymás ellen küzd megoszolva, — nincs oly szellem s világi csapás és vesztély, melytől tartani nem kellene; nincs vallásos s anyagi közjóllét, melynek elközelgésében remélni lehetne. S ki lehet azon szerencsés, — ki azokat összhangozhatja, s valamint a nemzet, — egy papságá nézve, a társadalom s egyház tekintetében egyaránt kuforrása s sarkelve lehet a közjóllétnek? egyedül ön lehet a szent atya, minthogy csupán ön ismételteti hatályosan ama szót, melyet a pásztorok fejedelme hagyományozott önnek, s mely a Vaticanról széthangozva, eget, földet örömmel töltene el.

Hadd halljuk tehát, oh Pius, e szót ön ajkairól! hadd hallja Olaszország, mely magát az ön leányának tekint, a béke szavát, Igen! szent atyáságod békét fog hirdetni, — s mi önnek az ön s hazánk érdekében akkor örök halát szavazandunk.”

Milano, máj. 17. A „Perseveranza” írja: A Conforti elbocsátásról hír ma hitesebben merül fel. A múlt éjjel érkezett ide a Bergamóban elfogott 123 önkényes; s este elszállítottak Alessandria felé.

Turin, máj. 17. Az „Opinione” jelenti, hogy az elfogott önkényesek száma 300 ra megy.

Németország. Berlin, máj. 14. A Hessen ellen készülő katonai fellepésről írja a „Bresl. Ztg.”: A 4- és 7-dik hadtest nemcsak általában hadutára készen lenni kaptak parancsot, hanem egyszersmind meghagyott nekik, hogy azonnal bijják be szabadságosaikat és annyi tartalékot, a mennyi szükséges leendő, a betegek stb. általi hiányok pótlására. Ugyazint azon ezredek is kikapták már a rendeletet, melyek a főnebbi parancs következtében távozandó várhelyőrségeket váltandják fel. Ha Willisen tábornok siker nélkül jő vissza, akkor a szövetségi gyűlés határozata alapján még egyszer intéztetik ultimatumkép kérdés a választó fejedelemből, s ha ekkor sem enged, azonnal benyomuland mind a két porosz hadtest, és pedig a 4-ik Thüringen felől, a 7-ik meg Westfalia felől Hessenbe. Az expedíció vezérrel Schack tbk. van kijelölve, s már ide rendeltetett Magdeburgból.

A kasseli, május 13-án tartott miniszteri tanácskozásban Willisen tábornok is jelen volt. Goddäus külügy-miniszter engedékenységet tanácsolt, de kevesebbésgben maradt. Midőn a fejedelem Willisen tábornokot fogadta, oly rendkívül fel volt indulva, hogy miután a tábornok küldetése czélját előadta, a fejedelem e szavakban tört ki: „Te gyetek, a mit akartok; én azt teszem, a mit én akarok.”

Oroszország. A lengyelhatárszélről távirják május 17-ről: Varsóban a carmeliták templomában énekelt tiltott dalokért többen elfogattak, nagyjából részint nők. Összeütközések voltak a rendőrséggel. Ma kozákok tanyáznak a nyilvános téren. Az érsek, Krzizanowski főkegyelmszónak ezt írta: „A nép rendőri üldözése a templomokban, okvetlenül szomorú következményeket kell hogy előidézzon.”

Törökország. A „Wanderer”-nek írják Belgrádból máj. 11-ről: Legújabb bosniai hírek szerint, annyira terhelve vannak a keresztények az új hadiadó által, hogy az egészen tulesap nemcsak a méltány, de az emberiség korlátain is. Nem elég, hogy a roppant vagyont erőszakkal elszedik, de élete is inkább veszélyben forog minden kereszténynek, mint valaha. Már a keresztény bosnyák kereskedőknek sem szabad Szerbiával üzletbe bocsátkozni. A napokban egy beljinei levél érkezett ide egy kereskedő-házhoz, melyben amaz tudtára adja itteni üzletbarátainak, hogy a beljinei előkelő kereskedők közül senki se kap utlevelet Szerbiába, minthogy a török hatóságok szavai szerint — a padisia kegyelmét és szeretetét megvonni s az engedetlen Mihály herceget megfenyíteni akarja.

Ujabbak. Bécs, maj. 19. A pénzügyi választmány minden osztálybeli jövedelmi adókra nézve 10%-ot

fogadott el. A kormány ellene volt, de végül engedett. A földadó felemelését illetőleg a kormány új javaslatot jelentett be, mely egyszersmind a földadó rendezését is magában foglalja.

— Berlin, maj. 19. Biztos hír szerint szombaton küldetett el Kassella Poroszország ultimátuma, mely a Willisen irányában követett sértő bánásmódot, a miniszteriumnak 48 óra alatti visszalépését követeli. Az országgyűlést ma a miniszterelnök megnyitotta. A trónbeszéd biztos kitárába helyezi az 1831-i alkotmányt Kurhessenben rövid időni visszaállítását, s szilárd ragaszkodást nyilvánítt a király által a regensség átvételekor felállított alapelvekhez.

— Stuttgart, maj. 18. A hivatalos lap megczafolja azon hírt, mintha Württemberg a hesseni kormányt pártolná. Ellenkezőleg közbevetette magát tekintélyes kormányoknál, jelesen Bécsben az alkotmányosság visszaállítására érdekében s hasonló értelmű előterjesztést tett a hesseni kormányról is. A kamara tegnapi ülésében indítvány tétetett egy szövetségi kormány felállítását illetőleg, mely egy népképviselői gyűléssel, a közös ügyekre nézve az egyes kormányok felett állana. Egy más indítvány pedig a szövetségi alkotmány átalakítását tárgyalta. Hügel miniszter egy interpellációra adott feleletben kijelentette, hogy a hesseni kérdés kielégítő megoldása csak az alkotmányos jog s az 1849-i választási törvények által eszközölhető.

— Kassel, maj. 18. A választó fejedelem állítólag elhatározta mindkét rendelet visszavonását. Azt

mondják, hogy a miniszterek ellenkezőt tanácsoltak. Edig a választások egyhangulag megtagadták; a kormány czélja tehát nem sikerült.

— Roma, maj. 18. Goyon ma elutazott.

— Páris, maj. 17. Nápoly- és Milanoból érkezett tudósítások szerint a garibaldisták hadjáratot szándékoztak intézni Tirol ellen. Garibaldi az elfogott tisztakat szabadon bocsátását követelte, de a kormány megtagadta.

— Turin, maj. 16. A bresciai nép, mely az elfogott garibaldistákat erőszakkal meg akarta szabadítani, visszaveretett; három egyén megsebesült, egy meghalt. Egy körirat felszólítja a főnököket, hogy a kormányt támogatassák s hasonló kísérleteket, melyek Olaszország ügyét compromittálják, akadályozzanak meg.

— A lengyel határszélről, maj. 19. Felinskiné szándéka, ha a templomokban az üldözések meg nem szűnnek, minden templomot bezárni. Felinski előterjesztésére Lüders a rendőrségnek két napi visszavonulást parancsolt a templomokból; ha mindemellett tiltott énekek fognának énekelteni, az elfogatások újból megkezdhetnek.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Május 21-kén: Nemzeti kölcsön 84.45. 5 % Metalliques 70.70. Bank-részvény 830.—. Hitel-részvény 214.70. Váltó Londonra 133.40. Ezüst 131.75. Arany 6.34.

Május 19-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 73.80. Erdélyi 71.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL

H I R D E T É S E K.

(602)

Eladó ház.

M. Várárhelyt, piacosa helyen, a szentkirályutca 267 számú jó karban levő ház, tágas udvarral és kerttel szabad kézből örök áron eladó. Venni szándékozók részletes felvilágosítást nyerhetnek a ház-tulajdonos Erdélyi Lászlónál, ki egyszersmind biztos jövedelmet hajtó üzletét is hajlandó a vevőre átruházni.

(604)

Van szerencsém a t. cz. közönséggel tudatni, hogy a Nagy-Bányától 4 — és Dézstől szinte 4 órai távolságra levő **sztojkaik fürdőt** 3 évre kibéreltem s ezen sok kényelemmel ellátott gyógyfürdőt folyó évi **május 25-kén nyitandó meg.**

E gyógyfürdő oly sokoldalulag ösmert sikeres hatása minden további ajánlatot feleslegessé tévén, a t. cz. közönséget csak arra bátorodom figyelmeztetni, hogy minden igyekezetem oda lesz irányozva, miszerint a mélyen tisztelt vendégek izletes és tiszta étellekkel, kiválóan jó borokkal, nemkülönben pontos és jutányos szolgálattal ellátassanak.

(594)

Lakszobák iránt előlegesen is lehet posta útján velem rendelkezni.

(594)

Sztojkaik, (utolsó posta **M.-Lápos**) **Nagy Pál** hasznabérlő.

(1—3)

(1—2)

(2—3)

Heckenast Gusztávnál PESTEN

megjelent s általa minden könyvárusnál,

Kolozsvártt **Stein Jánosnál** kapható:

Büntetőjogi kalauz szótári alakban. Magában foglaló: az 1852-ki sept. 1-jén hatályba lépett büntető törvényben előforduló egyes büntettek, vétségek s kihágások s egyéb tárgyakra vonatkozó szabályokat, a törvény szavaival s az illető törvényszakaszok kijelölése mellett, betűsorozatban előadva. Függelékül: az ideiglenes büntető-bírószékek illetősége s az ideiglenes, büntetőbírószéki eljárás, valamint a büntető-törvény tárgyában kiadott némely újabb rendeletek. Összeállította **egy gyakorl. jogtudor** (212 lap, nagy 8-rét) füzve 1 ft. 50 kr.

Hegedűs Lajos. Kand. Dr. **Irománpéldák a polgári törvénykönyvhez** s az ideiglenes polgári perrendtartás. Ügyvédek, jegyzők s felek használatára. (234 lap, 8-rét). Keményen kötve 3 ft.

Szeniczey Gusztáv. Az új váltóeljárás és az erre vonatkozó irománpéldá-nyok a közönséges váltó-rendszabály, bélyegtörvény, a váltóeljárás meghatározó legfőbb rendeletek és a polgári perrendtartás szabályai szerint tárgyalagos rendben elkészített mindennemű magyar és német példából összeillesztett gyűjteményét, magában foglaló **segéd-kézikönyv**, törvényszéki hivatalnokok, hites ügyvédek s felek számára. Harmadik bővített s kijavított kiadás. 1854. (376 lap, nagy 8-rét) keményen kötve 2 ft. 50 kr.

Szeniczey Gusztáv. Az új csödeljárás és az erre vonatkozó irománpéldá-nyok az ideiglenes csödelrendtartás szabályai értelmében eszközlendő fokkonkénti bírói tárgyalások szerint tervezett mindennemű magyar s német példából összeillesztett **gyűjteményét** és függelékkel az 1840-ik évi XXII-ik és 1844-ik évi VII. törvényekikékből s egyéb felsőbb s illetőleg legfelsőbb rendeletekből egybeállított **csödtörvényt** magában foglaló **segéd-kézikönyv**, törvényszéki hivatalnokok, hites ügyvédek s felek számára. (350 lap, nagy 8-rét) keményen kötve 2 ft. 50 kr.

Szilágyi Virgil. **Betűsorozatos tárgymutató mindazon törvényekhez,** rendeletekhez, utasításokhoz és hirdetményekhez, melyek az országos törvény- és kormány-lapok eddig kiadott hat évi folyamában, egy a külön kiadott pótkötetben megjelentek. (280 lap, nagy 8-rét) füzve 2 ft.

Népszerű Törvénykalauz, vagyis: a közéletbe vágó legfontosabb új törvények-nek, nevezetesen az urbéri s földterhermentesítési es. nyiltparancsoknak, az új büntető- s polgári törvénykönyveknek, az ösiségi patensnek, a váltószabályoknak, polgári perrend-tartás, peres ügyeken kívüli jogügyletekbeni eljárás iránti utasításoknak, a hiteltelek-köny-vi, csöd- s a polg. bírói illetőségi törvényeknek, s függelékül a városi s síkföldi cseléd-rendtartásnak népszerű előadása. — Különösen falusi jegyzők, néptanítók, gazdasági tiszték, községek s czéhek elöljárói, mesteremberek, mezeigazdák s minden a törvényekben ke-vésbé jártas honpolgárok számára. 1858. (278 lap, 8-rét). Keményen kötve 1 ft. 40 kr.

Ausztriai általános **polgári Törvénykönyv**, az ezen törvénykönyvet bevezető s ki-sérő rendeletekkel ellátva, s a magyar törvényekkel hasonlítva. Többek s különösen **Suhaj-da János**, törvényszéki bíró s **Tóth Lőrincz**, magy. acad. tag közremunkálásával. Két kö-tet. (416; 380 lap, nagy 8-rét) füzve 4 ft. 20 kr. Vásznonba kötve 4 ft. 75 kr.

Törvénytár utasító s felvilágosító jegyzetekkel. Szerkeszti több pesti jogtudós.

I. kötet: **Polgári perrendtartás**, bevezetéssel s felvilágosító jegyzetekkel kísérv. (300 lap, nagy 8-rét) füzve 1 ft. 60 kr. (Elfogyott!)

II. kötet: **Közönséges váltórendszabály**, bevezetéssel s utasító s felvilágosító jegyzetekkel kísér-ve. (76 lap, nagy 8-rét) füzve 70 kr.

III.—IV. kötet: **Ausztriai általános polgári törvénykönyv**, az ezen törvénykönyvet bevezető s kísérő rendeletekkel, utasító s felvilágosító jegyzetekkel ellátva, s a magyar törvényekkel hasonlítva. (416; 380 lap, 8-rét) füzve 4 ft. 20 kr.

V. kötet: **Ideiglenes utasítás a peres ügyekben kívül való jogügyletekbeni eljárás iránt.** Magyar, Horvát, Tótország, a Szerb-Vajdaság és a Temesi bánáság számára. Utasító s felvilágosító jegyzetekkel ellátva. (155 lap, nagy 8-rét) füzve 1 ft.

VI. kötet: **Új csödelrendtartás**, bevezetéssel s utasító s felvilágosító jegyzetekkel kísérv. (96 lap, nagy 8-rét) füzve 85 kr.

VII.—VIII. kötet: **Ausztriai császárság számára 1853-ki július 29-kén kihirdetett büntető per-rendtartás** magyarázata, a hirdető es. k. nyiltparancsok és törvények szövegével s összehasonlítva az eddigi eljárással. Irta Csatskó Imre, bölcsész- és jogtudor, a cs. kir. pesti megyei törvényszék ülnöke. Két kötet. (272; 228 lap, nagy 8-rét) füzve 3 ft. 15 kr.

IX. kötet: **Új házassági törvény**, a katolikusok házasságai iránt, az ausztriai birodalomban. Jegyzetekkel s magyarázatokkal ellátva. (136 lap, nagy 8-rét) füzve 1 ft.

X. kötet: **Az ausztriai büntető törvény**, általános része. Tartalmazza: A büntettekéről s azok büntetéséről általában, a súlyosító és enyhítő körülményekről, nemkülönben azoknak a büntetés kiszabásánál alkalmazásáról, és a büntettek felosztásáról szóló tant. (255 lap, nagy 8-rét) füzve 3 ft.

XI. kötet: **A 1855. május 21-én kelt jegyzői rendtartás**, és a jegyzői irományok által behi-zonyított követelések behajtása végett eljárás tárgyában 1858. február 16-kán kelt igazságügyi miniszteri ren-delet gyakorlati magyarázata. (219 lap, nagy 8-rét) füzve 1 ft. 50 kr.

Tóth Lőrincz, Örökösödés az ausztriai általános polgári törvénykönyv szerint, nevezetesen végrendeletekről, törvényes örökösödésről és a hagyatékok tárgyalásáról, örökösödés-rendi táblával s irománpéldákkal világosítva. (300 lap, 8-rét) füzve 1 ft. 50 kr.

Tóth Lőrincz. Elméleti s gyakorlati **utmutató urbéri ügyekben.** (360 lap, nagy 8-rét) füzve 2 ft.

Ugyanott kapható:

Új teljes német és magyar szótár,

tekintettel az egyes szók helyes kiejtésére, rokonságra, valamint azoknak hajli-tása, füzete s különböző értelmeinek körülírás által meghatározott szabatos elő-adására, különös figyelemmel lévén a természetudományokban, az új törvény-hozásban, a kereskedelem stb. szokásos szak- és műszavakra.

Irta **Dr. Ballagi Mór** tanár.

Német-Magyar rész. II-ik, egészen újból átdolgozott kiadás. Ára 4 ft.

A magyar-német részszel együtt 7 ft 60 kr.

Görög régiséggtan (archeologia)

A tanuló ifjuság számára írta **Garda József.** Ára 50 kr.

SIBENBÜRGENS

geographisch-, topographisch-, statistisch-, hydrographisch- und orographisches

LEXIKON

mittelst eines Versuches seiner Landkarten-Beschreibung, bearbeitet und alpha-betisch geordnet von Ignatz Lenk von Treuenfeld, k. k. General-Feldmarschall Lieutenant im Pensionsstande. 4 Bde. Ára 20 ft helyett csak 10 ft.

Vezérfonal az

olasznyelv megtanulására,

Iskolai és magán tanításra írta **Oldal József.** Keményen kötve 1 ft 20 kr

Ugyancsak **Stein Jánosnál** előfizethetni:

a Pesten **R Á T H M Ó R - nál** megjelenendő

HUGO VICTOR

„NYOMORULTAK”
címmű világhírű regényére 3 o. é. firtal

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)